

Savaş Bitti • David Almond

Resimleyen: David Litchfield • Türkçesi: Azade Aslan • Çocuk Kitaplar • Roman •

128 sayfa • Önerilen sınıflar: 5, 6, 7

DUYGULAR • ERDEMLER • İLETİŞİM • HAKLAR • TARİH

savaş-barış • umut • korku • zor koşullar • şiddet • kasaba yaşamı • fabrika • anne-oğul •
özlem • yalan • özgürlük • hayal gücü • empati • çocuk hakları

İngiliz edebiyatının çok ödüllü yazarı **David Almond**, savaşın acımasız gerçekliğini çocuk gözünden yansıtıyor. Savaş çığırkanlığının yükseldiği bir silah fabrikası kasabasında, savaşın bitmesini düşleyen bir çocuğa eşlik eden okur, barış hayalinin top mermilerinden daha güçlü olabileceğini hatırlıyor. **David Litchfield**'in desenleriyle güçlenen hikâye; düşmanlık söylemlerinin, korkunun ve itaatin gölgesinde empatiyi, hayal gücünü ve barış umudunu çocuk masumiyetiyle anlatıyor.

Babası cephede savaşan, annesiye kasabadaki cephane fabrikasında çalışan John, tek bir şeye inanmak ister: Çocukların savaşmayacağına! Fabrika gezisinde gördüğü silahlar ve savaşmak azmiyle dolu yetişkinler onu çok korkutur. Bir kâğıtta rastladığı Alman çocuğun yüzü aklından çıkmaz. O da kendisi gibi bir çocuktur, düşman olamaz. Güzel günlerin hayaline tutunan John, bu karanlığın geçtiğini, babasına kavuştuğunu görebilecek midir?...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- John'un annesi gibi kadınların hayatlarını sürdürmek için gereken parayı kazanmak üzere fabrikada ürettikleri cephanenin, başkalarının hayatını bitirmek için kullanılması nasıl bir çelişki? Bu kadınların öldürmek için çalıştıkları söylenebilir mi?
- 2- John bir korkak mı? Arkadaşı Alec Bly'nin tavşan, güvercin ve köpeklere uyguladığı şiddet size ne düşündürüyor? Sizce Alec Bly bu niteliklerle büyüdüğünde nasıl biri olur?
- 3- Müdür nasıl bir karakter? Sizce bir okul müdürü olma niteliklerine sahip mi? Müdürün sert söylemine karşılık, John'un kendi yaşlarındaki Alman çocuk Jan'la kurduğu empati, çocuk ve yetişkin farklılığı hakkında neler düşündürüyor?
- 4- Savaşın yalnızca cephede sürmediğini, toplumsal hayatı da değiştirdiğini hangi olay, davranış ve gelişmelerden anlıyoruz?
- 5- Binbaşının savaşın sonsuza dek sürebileceği, oğlanların babalarının, kızların annelerinin yerini alabileceği söylemi hakkında nasıl hissediyorsunuz? Savaşın hiç bitmediği bir ortamda yaşam nasıl olabilir?
- 6- Kadınların Gordon'a, Gordon'ın da John'a verdiği beyaz tüyler neyi simgeliyor? John'un annesi neden tüyden korkuyor ve atmasını söylüyor?
- 7- Yaptığı resimler ve yazdığı mektup yüzünden polisler küçük bir çocuğu hainlikle suçlayabilir mi? Sizce çocuklara yönelik bu tür bir tutum gerçek hayatta da yaşanabilir mi? Dünyada ve ülkemizde çocuk hakları gözetiliyor mu?
- 8- John ve annesi arasındaki ilişkiyi irdeleyin. John'un annesi nasıl bir karakter? Şarapnelin yapılışını anlatması ve hemen ardından kuşburnu tohumlarını çizmesi John'a hayata dair neler anlatıyor?
- 9- Zor şartlarda bile meyve verebilen kuşburnu romanda neyi temsil ediyor? İngiltere'de savaş yıllarında nasıl kullanılmış?
- 10- Dorothy'nin Gordon Dayısı neden dışlanıyor? "Vicdani retçi" ne demek? İnsanlar ölmeyi ve öldürmeyi reddedemez mi? Öldürmek istememek ülkesini sevmemek midir?
- 11- Gerçek cesaret nedir? Savaşa katılmak mı, yoksa ona karşı çıkmak mı? Savaş bittiği halde Gordon neden sonsuza dek saklanması gerektiğini söylüyor?

- 12- Sizce kapılarına kilit vurulan fabrika ne olacak? Bütün o makineler, üretim araçları ne yapılacak? Acaba o fabrika tekrar cephane üretecek mi?
- 13- Roman, savaş ortamında “çocuk” olmak hakkında neler anlatıyor? Savaşta yetişkin ya da çocuk, erkek ya da kadın, genç ya da yaşlı olmak hayatta kalmak için nasıl fark yaratıyor?
- 14- Babası fiziksel olarak yaralanmadan savaştan döndüğü halde John’la birbirlerini yadırgamaları savaşla ilgili neleri düşündürüyor? Savaşta kazanan taraf gerçekten “kazanmış” oluyor mu?
- 15- Hikâyenin sonunda büyüyünce Almanya’ya Jon’a gitmek isteyen John sizce neden kuşburnu tohumları götürmeyi düşünüyor? Bu davranış neden önemli?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Tartışma:** Ülkeler neden savaşıyor, neden dünyaya barış hâkim olamıyor? Savaşlar hangi gerekçelerle çıkıyor? Bu soruların yanıtlarını sınıfça tartışın. Ortaya çıkan nedenleri listeleyin. Bu nedenlerden hangilerinin haklı, hangilerinin bahane olduğunu saptayın. Haklı nedenler bile olsa meselelerin savaş dışında hangi yöntemlerle halledilebileceğini, barışın nasıl sağlanabileceğini düşünün. Bulduğunuz çözüm yöntemlerini sosyal medyada yaygınlaştırın.
- **Gösteri:** Barış, savaş, çocuk, yaşam ve ölümle ilgili sloganlar, özlü sözler üreterek kartonlara, kâğıtlara yazın. Herkes bu kâğıtları, kartonları yaratıcı çözümlerle üstüne “giyerek” ve aksesuarlar kullanarak grup halinde okulda dolaşsın. Konu öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin dikkatini çekmek üzere bir gösteriye dönüştürülsün.
- **Video:** Herkes istediği kişilerle “Bence savaş...” ya da “Bence barış...” diye başlayan ifadelerle konuyla ilgili görüşlerini içeren videolar çeksin. Videolar, cevaplayanların çocuk ya da yetişkin olmasına göre ayrıştırıldıktan sonra yanıtlar beşli, altılı gruplaştırılarak kısa videolar düzenlensin ve bölümler halinde yaygınlaştırılsın.
- **Resimleme:** John’un, 101 ve 102. sayfalarda anlatılan rüyasının resimlerini yapın. “Barış Olsun Adı” başlığıyla resimleri sergileyin.
- **Araştırma:** John’a dünya hep böyle olagelmiş ve hep böyle olmaya devam edecekmiş, savaş sonsuza dek sürecekmiş gibi geliyor. Acaba dünya tarihinde savaşın olmadığı, bütün ülkelerin barış içinde yaşadığı dönemler var mı? Neden barış ve huzur yerine savaş ve kaos hâkim oluyor? Herkes savaşa karşı olduğunu söylediği halde neden önü alınamıyor? Savaşın fiziksel etkilerinin yanı sıra toplumda bıraktığı psikolojik izleri irdeleyerek konuyu araştırın, farklı görüşleri tartışın. Fikir birliğine varılan çıkarımları bir rapor halinde yaygınlaştırın.
- **Atölye:** Önce sınıfça “cesaret”in ne olduğunu tartışın. Cesaret korkmamak mıdır? Cesur olmak doğal bir yetenek midir? Bir durumda korkan her şekilde korkak olarak mı görülmelidir? Cesaret ve akıl arasında nasıl bir bağlantı kurulabilir? Romanı tarayarak karakterlerin korku ve cesaret örneklerini saptayın. Bu tutumların toplumda nasıl karşılık bulunduğunu irdeleyin. Sonrasında herkes günlük hayattan bir cesaret örneği versin ve atölyenin sonunda bu kavramla ilgili farkındalık yaratılsın.
- **Anket:** Önce sınıfın bir köşesine sonra da okuldaki birkaç noktaya üzerinde katlanmış bir kâğıt girecek kadar delik olan bir kutu yerleştirin. Kutunun yanına üzerinde “1) Siyasi gerginlik ortamında savaş yanlısı mı, barış yanlısı olmayı mı seçersiniz? Birini işaretleyin: (Savaş) (Barış) 2) Savaşa çağrılısanız gitmemeyi seçer misiniz? (Evet) (Hayır)” soruları bulunan kâğıtlar ve kalem yerleştirin. Yanıtlamak isteyenler, isim yazmadan özgürce işaretleyip kâğıtları kutuya atsın. Bir hafta sonra kutular toplanıp açıldığında ankete katılan öğrencilerin eğilimi ortaya çıksın. Sonuçlar duyurulsun.
- **Albüm:** Öğrenciler 3 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup ana karakterlerden John, Alec Bly, Gordon Dayı ve müdürün romandaki savaş yıllarında sergiledikleri karakter özellikleriyle 20 yıl sonra nasıl hayatlar yaşayacaklarını, aileleriyle ve çevreleriyle ilişkilerini, genel tutum ve davranışlarını, gençlerin hangi

meslekleri seçebileceklerini hayal etsin. Hayallerine neden olan kişilik göstergelerini dijital ya da fiziki bir pano üzerinde albüm hazırlayarak açıklasın.

- **Proje:** Öğrenciler birbirini görecektir biçimde yerleşsin. Herkes sırayla “Bireysel ayrımcılık ve şiddet toplumsal kutuplaşmayı nasıl tetikler?” sorusuna dair yanıtını örneklerle açıklasın. Ortaya atılan görüş ve örneklerden ayrımcılığın ve dolayısıyla kutuplaşmanın ve şiddetin nasıl sinsi günlük yaşamın parçası haline gelebildiği, alışkanlığa dönüşerek kanıksandığı, hatta doğal görülen hangi tutum ve davranışların gerçekte mücadele edilmesi gereken sakıncalar yarattığı rapor halinde düzenlensin. Raporun ışığında okul ve ev yaşamında üzerinde durulması gereken sorunlu yaklaşımlar hakkında farkındalık yaratılsın.